

REHBERLİK SERVİSİ

ÇOCUKLARDA ÖZGÜVEN GELİŞİMİ

Özgüven, insanın kendisiyle barışık olması, kendini olduğu gibi kabul etmesi; yani olumlu benlik algısıdır. Başka bir deyişle "kendisi" olmaktan memnun olması ve bunun sonucu kendisi ve çevresiyle barışık olması demektir. Her insanın, bir gerçek egosu vardır; bir de olmayı istediği, arzu edilen egosu vardır. Bu iki egoyu da bilen ve bunları birbirinden ayırabilen bir kişinin benlik saygısı olduğunu söyleyebiliriz. Bir insanın hem olumlu yönleriyle hem de olumsuz yönleriyle yüzleşebilmesi; özgüven sahibi olduğu, benlik saygısının yerinde olduğu anlamına gelir.

Araştırmacılar, birbirlerini tamamlayan iki çeşit özgüvenden bahsetmektedirler. Bunlardan birincisi iç, diğeri dış özgüvendir. İç özgüven, kendimizden memnun ve kendimizle barışık olduğumuza dair inancımız ve bu konuda hissettiklerimizdir. Dış özgüven ise dışarıya kendimizden emin olduğumuz şekilde verdiğimiz görüntü ve davranışlardır. Ayrıca bunlar, özgüvenin nitelikleridir diyebiliriz.

1.İÇ ÖZGÜVEN

A)Kendini Sevme: Kendini seven çocuklar gereksinimlerine değer verirler. Kendi ihtiyaçlarını başkalarınınkilerle eşit olarak değerlendirirler. İstedikleri şeyleri elde etme konusunda suçluluk duymazlar. İhtiyaçlarının karşılanmasını hakları olarak görürler. Övgü almayı ve ödüllendirilmeyi açık açık talep ederler. Başkalarının kendileri ile ilgilenmesinden ve kendileri için bir şeyler yapmasından çok hoşlanırlar. İyi nitelikleriyle gururlanırlar.

B) Kendini Tanıma: Kendini tanıyan çocuklar güçlü ve zayıf yönlerinin farkındadırlar. Hiçbir zaman kalabalığın içinde kaybolmazlar. Kendi değerlerini bilirler. Kendilerine uygun arkadaşlar bulurlar. Başkalarının görüşlerine açıktırlar ve eleştirildiklerinde hemen savunmaya geçmezler. Eksik yönlerini geliştirme ve değiştirme özellikleri vardır. Yapıcı olacağına inanırlarsa yardım almaya açıktırlar.

C) Kendine Açık Hedefler Koyma: Kendilerine başarabilecekleri hedefler belirlerler. Bunları başarmak içinde başkalarına bağımlı olmazlar. Yeterince motive oldukları için başkalarına kıyasla hedefleri gerçekleştirmede daha istekli ve enerjiktirler. Tutarlı davranırlar çünkü hedef belirlerken en ayrıntılı noktaları önceden tahmin edebilirler. Özeleştiriyi öğrenmişlerdir. Kendi ilerlemelerini kontrol edebilirler. Kolay karar verebilirler.

D) Pozitif Düşünme: Pozitif düşünen çocuklar iyi deneyimler yasama ve bunlardan iyi sonuçlar elde etme konusunda umutları vardır. İnsanlar hakkındaki düşünceleri genellikle olumludur. Her sorunun bir çözümü olduğuna ve daima, geleceğin geçmişten daha iyi olacağına inanırlar. Yaşamlarındaki değişikliklere çabuk uyum sağlarlar.

2.DIŞ ÖZGÜVEN

A) İletişim: İletişim konusunda beceriler kazanmış olan bir çocuk başkalarını anlayışla, sakin ve dikkatle dinleyebilir. Her yaştan ve her kesimden insanla konuşacak bir şeyler bulabilirler. Yüzeysel konulardan, daha derin sohbetlere ne zaman, nasıl geçeceklerini bilirler. Başkalarının sözsüz ifadelerinden ve beden dilinden anlarlar. Utanıp sıkılmadan toplum önünde konuşurlar.

B) Kendini İyi İfade Edebilme: Kendini iyi ifade eden çocuklar, dolaysız yoldan ve açıkça gereksinimlerini söylerler. Kendilerinin ve başkalarının haklarını korurlar. Teşvik etmeyi bilirler ve karşısındakinin de kendisini teşvik etmesini isterler. Övgüyü kabul ederler, başkasını övebilirler. Gerektiğinde etkin bir şekilde şikayet ve mücadele ederler.

C) Duygularını Kontrol Edebilme: Duyguları ile başa çıkabilen çocuklar duygularının esiri olmazlar. Beklenmedik davranışlar göstermezler. Korkuları ve endişeleri ile başa çıkabildikleri için riskleri göze alabilirler. Mutsuzluklarının kendilerini sürekli engellemesine izin vermedikleri için sıkıntılı dönemlerini kısa sürede atlatabilirler. Anlaşmazlık olduğunda kendilerini iyi savunurlar. Kıskançlık, öfke gibi doğal olan duyguları yaşadıklarında suçluluğa kapılmazlar. İlişkilerinde neşe, sevgi ve mutluluk ararlar. Kimseye körü körüne kapılmazlar.

ÖZGÜVEN EKSİKLİĞİNİN NEDENLERİ

İnsan hiçbir zaman özgüvene sahip ya da özgüvenden yoksun bir birey olarak dünyaya gelmez. Bu tamamen yaşamakla ilintili bir durumdur. İnsanın geçmişindeki ve özellikle bebeklik ve çocukluk dönemindeki yaşantısının izleri onun kendisine ve dolayısıyla çevresine bakışını belirler.

Bireyi gelecekte etkileyecek olan, kendisinde olumsuz izler bırakan yaşam süreci, nasıl bir yaşam sürecidir ya da başka bir deyişle hangi yaşam sürecinin değişik sahneleri bireyi gelecekte etkiler ve onu özgüvenden yoksun bırakır?

1. Bebeklik Yaşamı

Örnek olay:25 aylık olan Cansu anne ve babasıyla birlikte bir tatil günü babaannesini ziyarete gider. Babaannesi Cansu'ya yakın ilgi gösterir. Ayrıca evin bahçeli olması Cansu'yu çok mutlu eder. Eve gelir gelmez hemen bahçeye çıkmak isteyen Cansu'ya annesi üstün başın kirlenir diye izin vermek istemez; ama Cansu annesini dinlemez. Bahçede koşup oynayan ve çevreyi ilgiyle izleyen küçük çocuk yolda karıncalar görür ve merakla onları incelemeye başlar. Bir süre sonra Cansu'nun gözleri ağacın yapraklarına takılmıştır. Cansu babasının sesine irkilir, babası ondan gelmesini ister; ancak babasının sesini duymazlıktan gelir ve gitmek istemez. Bu duruma sinirlenen babası kolundan tuttuğu gibi Cansu'yu eve getirir. ' haydi dedenin elini öp' der. Cansu bunu reddeder, buna kızan babası sen beni dinlemiyorsun diyerek silkeler. Cansu ağlayarak annesine yönelir ve ona sarılmak ister annesi de sen babanın sözünü hiç dinlemiyor-

sun, üstelik üstünü de kirletmişsin ben senin gibi çocuk istemem, diyerek onu iter. Cansu hıçkırarak ağlamaya başlar.

Yorum: Cansu'ya gösterilen tepkilerle ona kendi algılamasının düşünce ve davranışının önemli olmadığı, ilgi ve isteklerini bir yana bırakıp ailesinin isteği doğrultusunda davranması gerektiği öğretilmektedir. Aile içindeki etkileşimlerde bu gibi mesajlar çocuğa sık sık verilirse onun psikolojik gelişimi boyunca merak etme ve keşfetme hevesi kırılır, öğrenme isteği azalır kendi düşünceleri yönünde hareket etmemeyi öğretir. Bu da çocukta özgüven eksikliğine yol açar.

İnsanda güven duygusu yaşamın ilk yıllarında başlar. Erikson'a göre ilk yıllar güvene karşı güvensizlik evresidir. Anne bebeğin ihtiyaçlarını giderirse güven duygusu gelişir. Buna karşılık bebeğin isteklerine karşı duyarsız kalırsa bebeğin ihtiyaçlarını gidermezse güvensizlik duygusu gelişir. Yaşamın ikinci yılında bebek bağımsız ve özerk olarak hareket etmeye başlar. Anneye bağlıdır, annenin yanından ayrılmak istemez ancak özerk olmanın da tadını çıkarmak ister. Burada bebeğin her isteğinin yerine getirilmesi ya da aşırı baskıyla cezalandırılması kişilik gelişim bakımından sağlıklı değildir. Yaşamın ikinci ve üçüncü yıllarında çocuğun kendi kendine kontrol etme yeteneğini anne baba olumlu yönde etkiler ve destek verirse çocuk özerklik içinde bir özgüven duygusu kazanır. Çocuk çevresine karşı daha ilgili duyarlı ve keşfedici olarak davranır. Bu evrede çocuğun özellikle kendi bağımsız oyunlarına pek müdahale etmemek gerekir.

2. İhmal edilme

Örnek Olay: Ahmet babasının işten dönüşünü büyük bir heyecanla bekler; çünkü Ahmet'in elinde babasına verilecek beşle dolu bir karne vardır. Babası işten geldiğinde yüzü asıktır ve o günün karne günü olduğunu bile hatırlamaz. Günlük iş yaşamının getirdiği yorgunluk, kaygı, stres onun bilincinin tümünü katlamıştır. Ben yorgunum, beni yalnız bırak ifadesiyle çocuğa bakar. Çocuğu gördüğü an öfö şimdi bir de bu var başımda diye düşünür ve mümkün olduğu kadar onu görmemeye, görmemeye çalışır.

Yorum: Bu ilişki içinde bu babanın çocuğu babam beni sevmiyor yargısına varır ve sağlıklı gelişimine engel olur.

Karşılanması gereken en temel gereksinimlerinin başında sevgi gelir ve bunu güven duygusu izler. Çocukla sevgiyle beraber beden temasının da kurulması gereklidir. Kucaklayarak beden temasının sağlanması, çocuğun kabul edildiği anlamına gelir ve bu aynı zamanda çocuğa sevildiği, sayıldığı ve değerli olduğu mesajını yansıtır. Sevildiğini düşünen çocuk kendini eksiksiz ve yeterli görür.

Çocuğun güven geliştirebilmesi için aile ilişkileri çok önemlidir, sürekli sözünden dönen, çocuğunu ciddiye almayan ve kendi isteklerini daha önemli gören anne baba çocuğa güvensizlik duygusu aşılar. Çocuk zamanla çevresine de güvenmemeye başlar.

Güvensizlik duygusunun baskın olduğu aile ortamından gelen bir kişi kimseyle dayanışma içine giremez ve işbirliğine yönelemez. Böyle bir kişi kendi dahil hiç kimseye güvenmez, inanmaz.

Çocuğun karşılanması gereken diğer bir psikolojik gereksinim de özdeşim kurabileceği bir modelin olmasıdır. Model olan kişi çocuğa örnek olarak yol gösterir, onun yapabileceği ya da yapamayacağı davranışlarının sınırlarını belirtir. Sosyalleşmesi ve dış dünyayı tanınması için bir köprü görevi görür.

Çocuğun karşılanması gereken gereksinimlerinden bir tanesi de duygu ve heyecanlarını yaşamasıdır. Çocuk sevinç, korku, hüüzün, kızgınlık gibi duygu ve heyecanları yaşamalı ve aile, bu duyguların açığa çıkmasına izin vermelidir. Bu tür duyguları yaşamasına izin verilmeyen ailede yetişen çocuk donuklaşır, hayatı anlamsız görür. Hayatın heyecan ve zevk verici bir yönünü bulamaz ve kendi hayatına yön veremez. Kendi hayatına yön veremeyen bir insan özgüveni yeterli birey olamaz.

Çocuğun doğuştan gelen temel psikolojik gereksinimleri karşılanmadığı takdirde ona "senin varlığın ya da yokluğun önemli değil" mesajı verilmiş olur. Bu mesaj sık sık verildiğinde çocuk kendini değersiz ve çaresiz görür. Hata bendedir düşüncesiyle kendini suçlar ve sevilmeye layık olmadığını hisseder. Bu da çocuğun kendine güven geliştirememesine yol açar.

3. Baskı

İnsan çocukluğunda disipline edilirken maruz kaldığı yöntemlerin etkisini yaşamı boyunca büyük ölçüde hisseder. Anne babalar tarafından sıklıkla kullanılan bu yöntemlerden biri de baskıdır. Baskı yöntemiyle disipline edilmeye çalışılan çocuk olumlu bir yapılanmadan yoksun, toplumla bütünleşemeyen, özgüveni yetersiz bir takım kişilik çarpıkları olan birey haline gelirler.

4. Fiziksel Ceza

Özgüven eksikliğinin önemli nedenlerinden biri de kişinin çocukluğundan sıklıkla fiziksel şiddete mazur kalmasıdır. Çocuğun disiplininde dayağın yaygın olarak kullanılması onun dünyasında ve gelecekle ilgili yaşamında ilerde telafisi mümkün olmayan pek çok derin psikolojik yara açtığı inkâr edilemez bir gerçektir.

Sürekli baskı görerek ve dövülerek büyütölen bir çocuk bütün davranışlarını anne babanın istediği bir biçimde yönlendirilmeye çalıştığından doğal davranma ve kendini ifade etme fırsatını bulamaz. Doğal duygu ve heyecanlarını öldürür, kendine özgü kişisel özelliklerini tanıyamaz ve bunları ortaya çıkaramaz. İstenilen bir kalıp içinde davranmaya zorlandığından hatta robotlaşır.

Dayak her şeyden önce çocuk için bir utanç kaynağıdır. Dayak yiyen çocuk önce onurunu korumaya çalışır ancak çaresiz onuru zedelenir. Dövöldükçe iç dünyasında korku, öfke ve kin duyguları besler. Sıklıkla dövölen çocuk sen kötü bir çocuksun, sen dövölmeye layık bir çocuksun gibi suçlayıcı ve aşağılayıcı sözlere giderek kendine mal eder. Böylece sevmeye layık olmadığını ve değersiz olduğunu düşöünen çocuk kendisini özde kusurlu bir yaratık olduğuna inanarak bilinçsizce kendinden utanç duymaya başlar. Kendisinden utanç duyarak ürkek ve korkak bir şekilde büyüyen böyle bir çocuğun küçük yaşlardan itibaren özgüven eksikliğinin temelleri atılmış olur. Bu çocuklar içlerinde biriktirdikleri korku, öfke ve kin duygularını bazen içe bazen de dışa yansıtırlar. Bu duygularını içlerine bastıran çocuklar kendini aşağı gören güvensiz çocuklardır. Bunlar çok hayal kurarlar aşırı hassas ve alıngandırlar. Buna karşılık içlerindeki kırgınlık ve kin duygularını açığa vuran çocuklarda agresif içerikli tavır ve davranışlar vardır. Kolayca şiddete başvöran bu çocuklar uyumsuz ve isyankârdırlar.

5. Mükemmeliyetçilik

Örnek Olay: Ulaş ilköğretim sekizinci sınıf öğrencisidir. Babası her şeyin en iyisini olmasını isteyen biridir. Başarılı bir öğrenci olabilmesi için babasından çok baskı görmüştür. Çünkü babasının yurt dışı ve Amerika sevdası çocuğun başarısına bağlıdır. Ne var ki ulaş derslerinde babasının istediği başarıyı yakalayamamıştır. Ulaşın derslerindeki başarı konusunda umduğunu bulamayan babası onu sevgisinden yoksun bırakmaya başlamıştır. Neticede ulaş çok çekingen bir çocuk olmuştur. Sessiz ve içe kapanıktır, son zamanlarda hiç odasından çıkmamaya ve hiç kimseyle görüşmemeye başlamıştır.

Özgüven eksikliğinin nedenlerinden biri de kişinin küçük yaşlardan itibaren katı mükemmeliyetçi bir tutumla yetiştirilmesidir. Mükemmeliyetçi anne babalar çocuklarına karşı genellikle çok yüksek beklenti içindedirler. Yaptıkları her işte ve girdikleri her sınavda onların en başarılı olmalarını beklerler ve sevgilerini genellikle böyle koşula bağlarlar. Sınıfın birincisi olursan seni severim, şunu şöyle yaparsan sana küserim, böyle davranırsan değer veririm' gibi tutumlarla koşullu bir sevgi oluştururlar. Oysa sevgiyi belirli koşullara başlamak doğru değildir. Çocuklar var olduğü için sevmeli ve değer verilmelidir.

Yüksek beklenti çocuğu psikolojik baskı altına alır, huzursuz kaygı yapar. İstenilen sonucu elde edemeyince anne babaya karşı utanç duymaya başlar. Kendinde eksiklikler arar ve giderek kendisine olan güvenini kaybeder.

Katı mükemmeliyetçi bir şekilde yetişen bireyler bilinçaltında yer eden duygulardan dolayı hayatta başarılı olacaklarına inanmaz, mutlu olmazlar. Onlara göre başarı ve mutluluk en mükemmeli yakalayabilmektir. Ömür boyu huzursuz ve doyumsuz bir yaşam sürmeye kendilerini mahkum ederler.

6. Sürekli Eleştiri ve Yergi

Örnek Olay: ayça ilköğretim yedinci sınıfta okuyan bir genç kızdır. O eleştiri ve suçlamaya sürekli maruz kalarak yetiştirilmiştir. Oturması kalkması ders çalışması, anneye yardımcı olması ve arkadaşlıkları gibi hemen hemen her konuda eleştiriyle karşı karşıyadır. Ayça okul değiştirmiş ve yeni okuluna, yeni sınıfına bir türlü alışamamış, uyum sağlayamamıştır. Bu nedenle arkadaşları tarafından dışlanır. Babasına göre ise tek suçlu ayça'dır. Çünkü o, sınıftaki

arkadaşlarını aşağı görmüş, beğenmemiş, hatta onlara karşı kendisini üstün göstermeye çalışmıştır. Babasının bu düşünceleri ayağının utanç ve eksiklik duygularını körüklemiştir.

İnsan çocukluğunda sürekli aşağılanmış, suçlanmış ya da her olumsuz davranışı anında yüzüne çarpılarak yetişmişse ortaya çıkan kişilik aksaklıkları arasında özgüven eksikliği de olacaktır. Horlanan, aşağılanan, suçlanan çocuğa bu mesajlar sıklıkla verildiğinde çocuğun kişilik gelişimi zedelenir, kedinde eksiklikler arar. Davranışları sürekli eleştirilen çocuk, özvarlığını benimseyemez, kendini sevemez ve olduğu gibi kabul edemez. Kendinden utanmaya başlar. Özgüven eksikliğinin en önemli kaynağı olan utanç duygusu böylelikle çocukluk yıllarında bilinçaltında yer etmiş olur.

7. Aşırı Koruma

Örnek Olay: Üç kız çocuğundan sonra dünyaya gelen Mehmet'in aile içindeki yeri bir başka olmuştur. El bebek, gül bebek, nazlı ve gereğinden fazla ilgi görerek büyütülen Mehmet'in isteklerine bir sınır getirilmemişti. Aşırı korunup kollanmanın yanı sıra onun hiç de hoş olmayan davranışlarına hoş görüyle bakan aile, fazlasıyla şımarttığı bu çocuğa ne bir görev nede bir sorumluluk yüklemişti. Öyle bir ortamda büyüyen Mehmet, aşırı koruyucu tutum nedeniyle kişiliğini kazanamamış, pasif ve güvensiz biri olarak aile fertlerine bağımlılık duygusu geliştirmiştir.

Aşırı koruyucu bir yaklaşımla yetişmiş çocuklar bağımlı bir kişilik geliştirirler. Anne babalar çocukların yaşına uygun yapabilecekleri işleri kendileri üstlendikleri takdirde, çocuğun mücadele azminden yoksun ve bağımlı bir birey olarak yetişmesi önlenemez.

Çocuğunun üzerine aşırı derecede titreyip, onu gözünün önünden ayırmama, arkadaşlarıyla oyun oynarken ona arka çıkmaya çalışma, başına bir şey gelmesinden korkup dışarıya çıkmasına ya da arkadaşlarıyla beraber olmasına izin vermemeye, kendi yemeğini kendi yiyebilecek bir çocuğu kendi eliyle besleyip karnını doyurma, çocuğun gelecekte pasif, özgüvenden yoksun bir birey olarak hayata bakmasına zemin hazırlar.

8. Okul

İnsan yaşamının en önemli evrelerinden biri de öğretmen ve okuldur. Öğretmeniyle ilişkisinde çocuğun hayal kırıklığına uğraması, öğretmenin kompleksli olması, arkadaşlarıyla kaynaşamamasından dolayı sorunlar yaşaması ve bu nedenle kendini suçlaması, özgüven eksikliğinin derinleşmesine neden olur.

Öte yandan okulda ön planda olan çocuğun derslerindeki başarısıdır. Başarısız öğrenciler çevresindeki kişiler tarafından pek hoş karşılanmaz. Bu çocuklar bazen aşağılanıp iteklenirken, bazen de onlara kızılarak ya da umursanmayarak değer verilmemektedir. Çevreleri tarafından bu tip tepkiler gören çocukların birtakım eksiklikler ve duygusal kırıklıklar yaşaması kaçınılmaz olur.

Öğretmeni başarısız öğrencileri küçümsemesi, dışlaması çocuğun kişiliğini zedeler. Ayrıca öğrencileri birbirleriyle kıyaslaması ya da başarılı öğrencileri örnek göstermesi, başarısız ve kendine güvenmeyen öğrencileri daha da olumsuzluğa iter.

9. Arkadaşlık

Özgüveni olan sağlıklı bir birey olarak insanın toplumda yerini alabilmesinde arkadaşlık deneyimleri çok önemlidir. Arkadaşlık, çocuğu daha sosyal yapar ve sosyal yaşantı için gerekli uyum ve işbirliğini öğretir. Bununla beraber liderlik, yönetme, yönetilme, gruba katılma ve sorumluluk alma gibi yetenekleri arkadaşlık ilişkilerinde kazanır.

Arkadaşlık deneyimini yeterince yaşamayan, arkadaş gruplarından uzak kalarak büyüyen çocuklar yetişkin olsalar da özgüven hususunda yetersiz olurlar.

10. Diğer Nedenler

Özgüven eksikliğinin nedenlerinden biri de annenin veya babanın olmayışı ya da ailenin dağılmış olmasıdır. Aile içinde yaşanan ölüm ya da boşanma aile bireylerinin tümünü etkiler. Annesini ya da babasını kaybeden çocuğa çevredeki insanların acıyarak bakması, konuşmaları ve davranışlarıyla bunu açıkça belli etmeleri çocukta utanç duygusunu doğurur.

Boşanma sonucu ailenin dağılması da çocukları olumsuz etkiler. Boşanma, kimi çocuklar için bir utanç kaynağıdır. Kim, küçük çocuklar da boşanmadan kendilerini sorumlu tutarlar ve suçlarlar. Yaptıkları yaramazlıklar sonucunda anne ile babanın arasını açtıklarını düşünürler. Ve içlerinde bilinçsizce bir suçluluk ve utanç duygusu oluşur.

Özgüven eksikliğinin nedenlerinden biri de bireyin bir engelinin olmasıdır. Engelli kişiler hayat koşullarına ayak uydurmada sıkıntı çekerler. Asıl sıkıntı, engelinden dolayı bazı işleri yapamayışından değil, toplumun kendine bakışı, değer yargıları ve davranışından kaynaklanır.

Cinsellik, özgüven eksikliğinde rol oynayan bir diğer etmendir. Toplumda çocuğa cinsellikle ilgili bilgi vermek ayıp olarak karşılanmaktadır. Her çocuk cinsellikle ilgili bazı şeyleri merak eder. Bu konuda çocuklara bilgi verilmeyişi onların merakını daha da arttırır. Bu tür konuların ayıp olarak nitelendirilmesi, çocuğun kendinden yani düşüncelerinden utanç duymasına yol açar.

Çocuğun, psikososyal gelişim evrelerinde, doğumla başlayan ve bir yaşına kadar devam eden dönem, " temel güven duygusunun" olduğu bir dönem olarak kabul edilir. Bu dönemde anne ilgisinin tutarlı, yeterli ve devamlı olması; bebeğin de dünyayı tutarlı, güvenli ve emin bir yer olarak algılamasını sağlar.

Üç yaşına kadar, çocuğun, yetenekleri ile ilgili farkındalığının yeterli olmaması nedeniyle, kendisiyle ilgili algısında, çevresindeki kişilerin tutumları belirleyici olur. Üç yaşından sonra çocuklar, çevrelerindeki olayları anlamak için devamlı sorular sorar ve girişimlerde bulunurlar. Bu girişimleri sırasında çevrelerinden alacakları tepkiler de özgüven gelişiminin ikinci temel taşı oluşturur.

İlkokula başlayan çocuk, artık bir sorumluluk yüklenmeye hazır hale gelmiştir; oyun oynama yerine bir şeyler üretme ve başarılı olma isteği ortaya çıkmıştır. Yetişkin dünyasında araç gereçleri kullanmak, çivi çakmak, masaya tabakları yerleştirmeye yardım etmek, meyveleri yıkamak gibi işleri yapmaya başlayıp çevreden takdir gördüğünde kendine olan güveni ve başarıma isteği artar.

Bu dönemde çocuklarda başarıma duygusunu ortaya çıkarmak ve geliştirmek büyük önem taşır. Bu çağdaki okul yaşantısı, çocuğa kendi kapasitesinin farkına varması için uygun ortamlar sağlar ve farkındalık düzeyinin gelişimine etki eder.

Özgüven gelişiminde bebeklikten ergenliğe kadar olan dönem, önemli ve belirleyici olmasına rağmen, aslında özgüven gelişimi, insanın yaşam boyu edindiği deneyimlerden etkilenecek sürer.

Anne – babaya öneriler:

Ona, onu sevdiğinizi söyleyin, onu kucaklayın, dünyada tek ve özel olduğunu hissettirin.

Onu başkalarıyla kıyaslamayın.

Çabalarını övün, başarılarını fark edin yüreklendirin Çabalarından etkilendiğinizi bildirin.

Yapamadığı veya başaramadığında ona karşı anlayışlı ve merhametli olun.

Ailenin bir üyesi olduğunu kendisine hissettirin.

Ona yaşının ve becerilerinin doğrultusunda görevler ve sorumluluklar verin.

Farklı kurs ve etkinliklere yönlendirin hobiler edinmesine yardımcı olun.

İletişiminiz güçlü olsun, açık ve net bir iletişim kurun.

Ve onu dinleyin, sizinle bir şeyler paylaşmak istediğinde dikkatle gözlerine bakarak onu anladığınızı ifade edin.

Duygularını paylaşması için izin verin Onun düşünce ve duygularınızı ne kadar önemserseniz O'da sizin sözlerinizi o kadar önemseyecektir . **Unutmayın!**